

ELŐFIZETÉSI ÁRA		FŐSZERKESZTŐ		SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL	
EGÉSZ ÉVRE FELELVRE	16.— K. 8.— K.	NEGYED ÉVRE EGYES SZÁM	4.— K. —60 K.	DR. BISCHITZ BÉLA ÜGYVED.	BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM. TELEFON 108—00.
				HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT	

Küzdelem a szénpor veszélye ellen.

Irta: Burdats Lajos, m. kir. főmérnök.

Mint tudjuk, csaknem legujabb ideig minden bányarobbanást a sujtólég okozta robbanásnak tekintették. Ilyen robbanások megakadályozására általános szabály volt az állandóan friss légkeringés fentartása, s a régi törvények minél nagyobb ventilátorok és minél nagyobb tömegű friss levegő használatát kívánták meg. Eként védekezve a suytólég veszélye ellen, a szénpor még nagyobb veszélyét támasztották fel az által, hogy mérhetetlenül sok friss levegőt nagy gyorsasággal vezettek a bányákön keresztül, mely azután minden szénpor részecskét felszedett és lebegve tartott a bányában.

A szénpor veszély felismerése után a kémikusok ez ellen legjobb módszernek azt ajánlották, hogy a levegő oxigén tartalma 20%-ig és a legveszélyesebb bányákban egészen 19%-ig csökkentessék, kevés karbondioxid tartalom mellett. Állítólag legtöbb bányában ily levegőben dolgoznak a munkások. Az új angol szénbányatörvény 29. §-ának 3. pontja tényleg minimum 19% oxigén és maximum 1¼% CO₂ tartalmat ír elő a munkás egészségére alkalmas bányalevegő számára.

Most Dr. John Harger, a liverpooli egyetem professzora azzal állott elő, hogy véleménye szerint a szénpor robbanások és bányatüzek megakadályozhatók, ha a bánya levegőjének mintegy 20·93% oxigén tartalmát egészen 17½%-ig csökkentjük, s egyszersmind annak CO₂ tartalmát 0·03%-ról 1%-ra felemeljük. Ez által — szerinte — olyan levegő keveréket nyerünk, melyet veszély nélkül lehet behelenni és a melyben a munkás akadálytalanul végezheti nehéz munkáját, a robbanást pedig megakadályozzuk, mivel ily levegő az égésre elégtelen.

Dr. John Harger eme javaslata, melyet végzett laboratóriumi kísérletek eredményeire alapít, mindenfelé valódi forrongást támasztott. Az eszmét általában kivihetetlennek tartják a javasolt módon, hogy t. i. a mesterséges levegő tisztított kéménygázok felhasználásával állíttatnék elő és számos szakértő nyilatkozatát váltotta ki, mely nyilatkozatokban e kérdés tisztázására is nagy arányu kísérletek szükségét hangoztatják.

Ezt a körülményt mint nagyon érdekes fordulatot kellett ki emelnem, habár hosszabb fejtegetésre volna érdemes, mint olyan, amellyel az újabb kísérletek véghez vitelénél komolyan kell

számolni, mint a hogy a szénpor robbanó jellegével kapcsolatosan még igen sokféle más tünetny megfejtése is még hátra van. Ilyen például a szén eredetének és képződésének lehetőleg teljes ismerete. Ez is nagyon fontos kérdés, mivel a robbanás éltető ereje tulajdonképpen magában a szénben van. Utóbbi tekintetben James Lomax-nak a szén mikrostrukturájára vonatkozó vizsgálatai különösen érdekesek és kiváló értékkel bírnak.

E téren a kísérleteknek és tanulmányoknak valóban kiapadhatatlan tere nyílik, a mint ezt a kormány által Eskmeals mellett indított újabb kísérletek július hó 18-án megállapított részletes programja is mutatja.

És mit tapasztalunk ezzel szemben hazánkban? Itt e téren látszólag teljes szélcsend uralkodik. Ezt azonban semmi esetre sem szabad annak tulajdonítani, mintha nem kísérnők a legéberebb figyelemmel a nagy széntermelő és gazdag nemzetek értékes és elismerésre méltó fáradozásait, melyek eredményei közkinccsökké válnak. Ezekkel a törekvésekkel és fáradozásokkal igenis lépést tartunk. De nem vagyunk eléggé módosak ahhoz, hogy a nagy jelentőségű probléma megoldásának koncertjében helyállólólag, még csak némi siker reményével is kecsegtetve közreműködhetnénk. E téren teljesen reá vagyunk utalva a nagy nemzetekre, s csak azt szabad elfogadnunk, a mit azok fáradságos és költséges munkával végérvényesen megállapítanak. A szénpor veszélye ellen a németektől átvett — és kétségtelenül bevált vagy legalább ez idő szerint a leghelyesebbnek elismert — nedves módszerrel védekezünk. És a míg ennél jobbat, megfelelőbbet és olcsóbbat nem tudunk, addig ezt a módszert, meglevő hátrányai dacára is, követnünk kell, a reá vonatkozó rendszabályok pontos betartása mellett. Nem kis figyelmet keltők a kőporral végzett kísérletek kedvező eredményei sem, de bármennyire tanulságosak is azok, még is egyelőre legfeljebb csak azoknak ösztönzésére szolgálhatnak további kísérletekhez, a kik ilyen irányban már eddig is kísérleteztek. Mert a mai eredmények még egyáltalában nem kielégítő, azokból még semmi szabály sem vonható le, azok még annak megállapítására sem nyújtanak elég támpontot, hogy ha a szénpor zóna, mely Altoftsban 83·82 m. (275 láb) hosszú volt, ennek többszöröse lenne, vajjon a kőporzónákkal miképpen alakulnának a viszonyok? Azután ne feledjük, hogy Yorkshire déli részében a Cadeby bánya 40 éven felül robbanás mentes volt, s a kőpor mellett

kardoskodók egyik prototípusát képezi, mégis mult évi július hó 9-én heves robbanás színhelyét képezte, mely alkalommal 86 ember pusztult el, a mentő csapatot vezető W. H. Pickering kerületi főfelügyelővel együtt. Itten már igazán hiú vigasztalás az, hogy a kőpor a robbanás még nagyobb terjeszkedését valószínűleg tényleg megakadályozhatta!

Részemről kötve is hiszem azt, hogy nálunk a szénpor veszélyével küzdő bányáinkban végeznének valahol gyakorlati kísérleteket a kőporral való kezelés alkalmazása érdekében, a mint *Tassonyi* Ernő bányabiztos ur vélekedik, hogy ezt kellene tenni.

Semmi esetre sem lehet *érdeklünk*, hogy bányáinkban minden áron kőport alkalmazzunk, még ha a bánya közelében a célra alkalmas kőporral esetleg talán nem is rendelkezünk. Mindenkor azt kell tekintenünk *érdeklünknek*, hogy a bányaveszélyt lehetőleg megakadályozzuk, a bányarobbanásoknak, amennyire csak lehetséges, elejét vegyük és azok tovaterjedését és hevességét a minimumra csökkentsük. Megfoghatatlan előttem, miképen képzei *Tassonyi* ur üzemben levő bányáinkban a kőporral való *kísérletezést!* Mert élő bányáink még sem kezelhetők úgy, mint a teljes precizitással szabályozható valamely mesterséges kísérleti telep. Készséggel ismerem el, hogy *Tassonyi* ur minden esetre jó munkát végzett azzal, hogy az altoftsi kísérletekről szóló jelentésnek innen-onnan kiragadott egyes részeit több-kevesebb hűséggel tehetségéhez képest átültette. Nem is szándékozom munkáját e helyen részletesebb bírálat alá venni, remélem, hogy erre más alkalom fog kínálkozni. De már most sem hallgathatom el a fölött érzett sajnálatomat, hogy saját tapasztalatait különösen kiemeli, de ezeket még sem ismerteti, s különösen, hogy a kísérleteknek ama bizonyos „befejező, igen tanulságos részét“, melyet állítása szerint szerencsés volt végig nézni, de még sem közölte. Már pedig aki saját tapasztalatokra hivatkozik, attól méltán szeretnők látni, hogy miben nyilvánulnak azok a saját tapasztalatok. Teljesen egyet értek *Tassonyi* urral abban, hogy tényleg „koldus szegény“, „maroknyi nép“ vagyunk, de szerintem épen ezért a részéről ajánlott kísérletek kockázatának nem szabad kitenünk csekély számú bányáinkat. Még a felhagyott bányákat sem, amilyeneket, miként *Tassonyi* ur a jelentésből bizonyára jól tudja, az altoftsi kísérletező bizottság sem tartott alkalmasnak a kísérletek véghezvitelére. Mert legtöbb ily bánya már a természetől nedves; mert nagy veszély keletkezhetnék ily munkáknak föld alatti kiviteléből; mert a bányagáz jelenléte alig lenne abszolút biztossággal megállapítható és végre, mert az eredmények megfigyelése és jelzése csaknem teljesen lehetetlen volna.

De a vázolt körülmények között véleményem szerint nincs is arra szükség, hogy bányáinkat

a kísérletezés kockázatának kitegyük. Inkább lenne óhajtható, hogy főiskolánk bányamivelés-tani tanszéke kapja meg mielőbb az ily kísérletekhez szükséges eszközöket, amilyenekkel a külföldi tanszékek már régóta ellátva vannak s mely célra, szerény véleményem szerint, bizonyára az érdekelt magántólke tapasztalt áldozatkészségére, illetőleg hozzájárulására is lehetne számítani. Mert máskülönben minden jóra való szénbányánk amugy is szorgosan végez rendszeres laboratóriumi kísérleteket. A rögtönös, nagy gázkitöréseken kívül pedig a többi bányarobbanások okait, sajnos, szomorú tapasztalatok árán, már nagyon jól ismerjük és ezek ellenszerei sem ismeretlenek előttünk. A biztonsági repesztő szerek használata hidraulikus töltényekkel, első lépést jelentett az e téren való haladás felé. Ezt a tökéletesebb biztonsági bányalámpák alkalmazása fogja követni. A légnomámos motorok és egyéb bányagépek, a kellő biztosítás és helyes szállítási rendszer, párosulva a szüntelen éberséggel és az előírt szabályok pontos betartásával, mindezek, ha talán nem is szüntetik meg teljesen a veszélyt, mindenesetre nagy mértékben korlátozhatják oly annyira, hogy aránylag nagy katasztrófát lehetetlenné tesznek.

De ennek eléréséhez nem kevésbé fontos követelmény a bányamunkások kellő, rendszeres kioktatása. Mert elkövethet minden lehetőt is a bányavezetőség a veszély elhárítására, de ha a munkás személyzet nem fogja fel és nem érzi át az őt környező veszély horderejét, akkor el sem várhatjuk tőle azt, hogy földalatti munkáját óvatosan és gondosan teljesítse. Nekem tehát inkább az lenne a véleményem, hogy ily irányban is kellene valamit tenni. A földművelésügyi kormányzat különféle mezőgazdasági és állattenyésztési népiratót ad ki a földműves nép részére, a kereskedelemügyi ministerium technológiai ipari kiadványokkal oktatja az ipari munkásokat és korszerű kiképzetésükről gondoskodik, a vallás és közoktatásügyi kormányzat néplapokkal és népkönyvtárakkal boldogítja a falu népét: csak a bányamunkás az, kinek kezébe nem nyomnak saját nyelvén megírt (mert az a fő, hogy értse) olyan hasonló füzetet, melyből munkájának veszélyeire figyelmeztetve és kioktatva lenne.

(Vége.)

Aknakemence cement égetésére.

A berendezés tárgya aknakemence cement égetésére, melynek oldalfalai párhuzamosan, vagy megközelítőleg párhuzamosan haladnak úgy, hogy az égetendő anyag egyenlő vastagságu rétegben fekszik. Ily fajta kemencéktől az itt leírt abban különbözik, hogy az akna harántmetszete vese- vagy babalakban meghajlított körgyűrűt alkot, ahol is az akna közbelső

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, preciziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/023/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

válaszfalak által több részre van osztva. Levegő bevezetésének lehetővé tételére a kemencében két légakna van elrendezve, melyeknek egyike a körgyűrű kerülete mentén van vezetve, míg a másik, mely a fővezető csatornát alkotja, a körgyűrű behorpasztott részében van elrendezve.

A két légbevezető csatorna az aknába való egyenletes léghozzávetést, a sajátos alaku harántmetszet pedig az égési gázok centrikus elvezetését és egyszerű kiszolgálást tesznek lehetővé. Az akna belső terének közbenső falak által több égető térre való osztása folytán szükség szerint vagy a kemencének valamennyi, vagy csak néhány égető terét használhatjuk úgy, hogy a kemence egy részén javításokat végezhetünk, miközben a többi része üzemben van.

A mellékelt rajz egy példaképeni foganatosítási alakot tüntet föl. Az

1. ábra függőleges metszet a 2. ábrának A—B vonala szerint, a

2. ábra harántmetszet az 1. ábrának E—F vonala szerint.

Fig. 1.

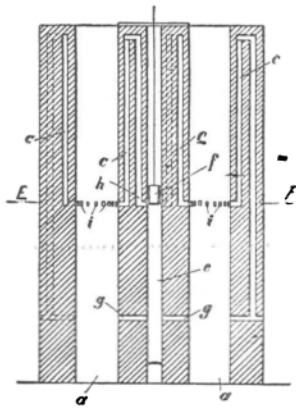
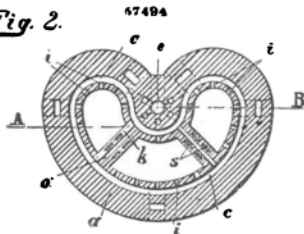

Fig. 2.

Az (a) kemence aknája (2. ábra) vese- vagy babalaku harántmetszettel bír. Ezen aknában két (k) válaszfal van elrendezve, melyek a kemence aknáját három részre osztják. Ezen részek mindegyikében az égetési folyamat a többi aknától függetlenül megy végbe. A kemence egész magasságában fölül zárt légbevezető (e) akna vonul végig (1. ábra). A levegő alul áramlik be, ahol elzáró tolattyut rendezünk el. Az (e) csatornából első sorban a zsugorodási öv alá vízszintes (g) csatornák vezetnek az égető terekbe, mely csatornákon át hűtő levegő áramlik be a zsugorodott anyaghoz. Az (e) légbevezető akna ezenkívül több (h) csatorna útján közlekedik a légeosztó (c) aknával. Ez a (c) akna az egész égető térre terjed ki.

Fölül közvetlenül az aknakoszoru alatt végződik és alul az (i) furatok magasságában, melyek a zsugorodási övhöz közel torkollanak be az aknába.

Az egész aknaköpenyen átmenő léghasítékokon vezetjük be az anyag égetéséhez szükséges levegőt.

Az (e) légaknában lévő, elállítható (f) tolattyu szabályozza a levegőnek a (h) csatornába való áramlását.

A (k) válaszfalakat (o) légaknák hűtik, melyeknek függőleges oldalai a (c) elosztó aknával közlekednek. Az oldalfalakban azonkívül (i) légeszatornák is vannak elrendezve.

Az egyes égető terek sarkait célszerűen leke-rekitjük úgy, hogy éles sarkok nem keletkeznek, amint ez a föltüntetett példából látszik. A válaszfalakban elrendezett légaknák függetlenek is lehetnek a (c) aknától.

A kemence kiszolgálása egyszerű, az égetendő anyagrétegnek a zsugorodási övben való szakadása ki van zárva és a légbevezetés könnyen szabályozható. A légeosztás emellett az akna egész harántmetszeten teljesen egyenletes, úgy, hogy az égési folyamat az égési terek bármely pontjában tökéletes.

HAZAI HIREK.

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter *Márton Ernő* és *Steiner Lajos* okleveles bányamérnököt a X. fizetési osztályba ideiglenes minőségű segédmérnökökké a selmecbányai m. kir. bányai igazgatóság kerületébe kinevezte.

A *salgótarjáni bányatársulat Dravucz Antal* gépészmérnököt felvette kötelékébe; *Régeni József*, *Liczko János* és *Marossy Vince* altiszteket tisztviselői rangra emelte.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *dr Vidéky Emil* okleveles gépészmérnök, szabadságot megnyert adjunktusnak a budapesti kir. műegyetem a „fogaskerekek gyártásának kritikai összehasonlítása“ című részről műegyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezettet ezen minőségben megerősítette.

A m. kir. pénzügyminiszter *Koós Béla* bányamérnöki szakot végzett főiskolai hallgatót ideiglenes minőségű bányagyakornokká az aknaszlatinai m. kir. főbányahivatal kerületébe, *Fehr Géza* bányamérnöki szakot végzett főiskolai hallgatót ideiglenes minőségű bányagyakornokká nevezte ki.

Kitüntetés. A pénzügyminiszterium ritkán terjeszti fel a magánbányászat körében dolgozó férfiakat királyi kitüntetésre. Ilyen a mostani eset is, amikor egy magánbányász tevékenységére vet sugarat. Mint lapunkat hivatalosan értesítik, a király *Loewe Adolfnak*, a *Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank* hivatalnokának s az ilobai „Szent István“ bányatársulat igazgatójának a közgazdaság és a hazai bányászat fejlesztése érdekében kifejtett hasznos működése elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta. A királyi kitüntetés a Loewe személyében a leszámitolóbank áldozatkész bányászati tevékenységét kívánta honorálni.

Halálozás. *Weisz György* m. kir. főbányatanácsos, a nagybányai gép- és gépészeti hivatal főnöke, 65 éves korában elhunyt.

Környe. Ezt a komárommegyei községet már évekkel ezelőtt sokat emlegették szenterületei révén. A további mélyfurók és kutatók igen eltérő eredményre jutottak; a Mák. például nem talált szenet, nem is foglalta hát le a területet. A kincstár is körülnézett ott és efeinte meg is akarta vásárolni a területet az akkori tulajdonosoktól 800,000 K-ért; a vásárból azonban nem lett semmi.

A legelső vállalat, amely a Tatabánya és felsőgallai szénvonalának irányában fekvő szénterület kiaknázására alakult, a *Környei Szénbánya Rt. volt*, amely azonban optióknál és tervezgetéseknél tovább nem jutott; azután újabb részvénytársaság alakult Genfben *Tagyos-Környei Szénbánya rt. címmel*.

Ez a vállalat tőkehiányában csak tengődött tavaly júniusig, amikor a bányát árverésen eladták. Akkoriban két bécsi bookmaker, *Goldstein Izidor* és *Goldschmidt Náhán* vették meg a bányát és *Hungária Kőszénbánya Vállalat* címmel megkezdték a szén kitermelését. Legutóbbi értesülésünk az, hogy a vállalatnak jól megy és már 5 vagon szenet termel naponként. A szén minőségére nézve állítólag megközelíti a tatai szenet. A befektetéseket fokozni szándékozzák és terveznek egy harmadfél kilométeres iparvasutat is.

A Rudaiak szerencséje. A Muszári bányában a múlt havi 80 kg.-os aranyelet után ebben a félhónapban újra ca 41 kg. súlyu aranytömbre akadtak. Valeamórin $\frac{1}{2}$ m. vastagságu teleret tártak fel, melynek átlagos tonnánkénti aranytartalma 100 gr.

Elbanyagolt bánya. Az iglói bányakapitányság pénzbírságban marasztalta a gölnicbányai Schlossgrudi Kreutzschlag bányatársulat részvényeseit következetes üzemelbanyagolás miatt. Három hónap mulva elvonják a társulat jogosítványait.

Bányavásár. Hunyad-Kristyór vidékén levő aranybányákra vonatkozó optiókat egy Buxbaum nevezetű kölni cég szerezte meg, mely a bányabirtokosoknak már kisebb előlegeket is adott.

Az Esztergom-szászvári osztaléka. A „tőzsdei körökben“, ahol legutóbb a Dunagőzhajózási Társaság pócsi szénbányáit adták el kerek 60 millió koronáért, legújabbán megállapították az Esztergom-Szászvári múlt évi jövedelmét 2,650.000 koronában és osztalékát 15 koronában. Illetékes helyről kapott értesülésünk szerint a találgatások és kombinálások minden alapot nélkülöznek.

Aranylopás. A *kincstári verespataktoroki* zuzóműnél 10 munkás a vályukról való lekaparással mintegy 250 korona értékű aranyat lopott el. Az eljárást megindították ellenük. — *A kisbányai angol bányarészvénytársaság* bányaraktárát Babics Nuc feltörte és nagyobb értékű tárgyakat lopott el.

A brassói bányatársulat sodronykötél-pályájának közigazgatási bejárását január 14-én tartották meg.

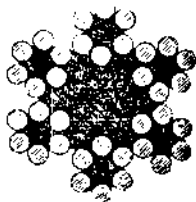
A „Titanit“ magyar biztonsági robbantóanyag részvénytársaság alaptőke leszállítását a

kereskedelmi és váltótörvényszék jóváhagyta. A leszállítás keresztülvitelére most került a sor és pedig olyképen, hogy az eddigi 1000 korona n. é. részvényeket bevonják s helyettük 200 korona n. é. új részvényeket fognak kiszolgáltatni. Az igazgatóság felhívja a részvényeseket, hogy részvényeiket kicserélés végett a társaság budapesti főpénztáránál a hivatalos órák alatt számsoros jegyzék kíséretében nyújtsák be, mely főpénztár a nála benyújtott részvényekről átvételi elismervényt állít ki s a benyújtás napjától számított két hét után ezen átvételi elismervények ellenében az új részvényeket kiadja.

Balesetek. Selmechányán, a Mária aknán halálos baleset történt az elmúlt héten. Pallovcics József 40 éves bányamunkást agyonsújtotta a villamos áram. Özvegyet és négy árvát hagyott hátra. — Bródról írják lapunknak: Folyó hó 11-én a délelőtti órákban Damjansicz Márton főgépész a lakóházában elhelyezett acetylenvilágítás hengeréhez égő gyertyával közeledett, mire a henger felrobbant s Damjansicz fejét széttroncsolta. Súlyos sebekkel eszméletlen állapotban beszállították az aradi kórházba, ahol operáció alatt meghalt. Az özvegy és az árvák ellátásáról gondoskodik a Brádi Ált. Társaspénztár. — Sovnovicéből jelentik, hogy Dombrovában a Paris szénbányában egy szállítókosár húzókötele elszakadt. Két munkás meghalt, négy súlyosan megsebesült.

Pályázat. A marosújvári főbányahivatal sóraktárőri állásra hirdet pályázatot.

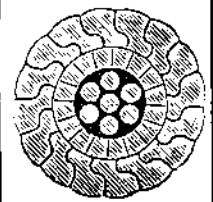
Versenyúrgyalási eredmények. *Kosztelán* Miksa (Budapest, Eötvös-utca 23.) szállít Petrozsényba 6000 kg. gépolajat, egységár: 24,5 K; Vrdnikre 5000 kg. gépolajat, egységár: 24,5 K; Komlóra 1000 kg. gépolajat, egységár: 24,5 K. — *Conrad és Társa* (Budapest VI., Teréz-körút 15.) szállít Petrozsényba 2000 kg. vulkánolajat, egységár 21 K; és vasanyagot. — *Geszli György* (Budapest V., Markó-utca 3.) szállít Petrozsényba 150 tekercskátrányfedéllemezt, Vrdnikre ugyancsak 150 tekercset, 3,75 K egységár mellett. — *Dinamit Nobel* (Pozsony) szállít Petrozsényba 40.000 tucat dörzsgyújtószalagot, Komlóra 10.000 tucat dörzsgyújtószalagot 22 K egységár mellett. Komlóra I. és II. osztályu dynamitot 163—183 K egységár mellett, 2000 drb. lökupakot, egység ár: 60,25 K. Vrdnikre és Petrozsényba 500 drb. és 10.000 izzógyújtót felszerelve, egységár 135,2 K., ezenkívül 18.000 drb izzógyújtót gyutacs nélkül, egységár 115 K. — *Magyar Siemens-Schuckertművek* szállít Petrozsényba 5000 drb. rézzel bevont sárga fényű bélszenet, egységár 100 drb.-ként 25 K és 500 drb. oválbél-szenet, egységár 100 drb.-ként 22 K. — *Nay és Róna* (Budapest V., Alkotmány-utca 4.) szállít Bozovicsra 150 csomag kátrányfedéllemezt, egységár tekercsenként 3,78 K., 500 kg. csillekenőcsöt, egység

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

Olomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonítvezetékek, szerelvénycik stb.

(B/2095/869/24.)

35-85 K. — *M. kir. állami vasgyárak* szállít Petroszényba és Vrdnikre különféle vasanyagokat és acélbányászatokat, egységár 100 kg.-ként 23—81 K-ig. — *Rossemann és Kühnemann* (Budapest, Váci-ut 113) szállít Komlóra 2500 kg. sinszeget, egységár: 40 K. — *Magyar robbanóanyaggyár r.-t.* Zurány, szállít Borovicsra és Vrdnikre I. és II. osztályu dynamitot 183, illetőleg 163 k. egységár mellett. Komlóra 10,000 drb.

felszerelt izzógyújtót (100 drbkint 135-2 K.) és 1000 drb. felszerelt lökületet (230-2 k.) Petroszényba 5000 drb. 3 sz. felszerelt lökületet és 2700 méter csupasz fővezetékét (kg.-kint 4—5 K.)

Allami kedvezmény. A kereskedelemügyi miniszter az első magyar pamut-, teveször- és balatahajító-szövőgyár Levy James pozsonyligetújfalusi cég állami kedvezményeinek hatályát 3 évre meghosszabbította.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései január 10-től—16-ig.

Értékpapírok	Január 10		Január 11		Január 13		Január 14		Január 15		Január 16			
	Utolsó árfolyam		Utolsó árfolyam		Utolsó árfolyam		Utolsó árfolyam		Utolsó árfolyam		Utolsó árfolyam			
	penz	áru	penz	áru	penz	áru	penz	áru	penz	áru	penz	áru		
	koronaértékben		koronaértékben		koronaértékben		koronaértékben		koronaértékben		koronaértékben			
Bányák, vasművek, és gépgyárak.														
Beocsini cementgyár Unio r.-t. 5%	325	—	322	—	312	—	311	—	311	—	311	—	315	—
Északmagyar egyesült kőszénbánya és Iparvállalat 5%	398	—	400	—	398	—	400	—	398	—	400	—	399	—
Esztergom-szászvári kőszénb. r.-t. 5%	378	—	380	—	378	—	380	—	379	—	380	—	372	—
Felsőmagyarországi bánya- és kohómű részvénytársaság 5%	780	—	790	—	780	—	790	—	780	—	790	—	780	—
„István” téglagyár r.-t.	200	—	205	—	200	—	205	—	200	—	205	—	200	—
Kisbesei gránitkőbányák r.-t.	240	—	250	—	240	—	250	—	240	—	250	—	240	—
Kőszénbánya és téglagyár társ. Pesten	970	—	979	—	970	—	979	—	970	—	979	—	970	—
Magnezit-ipar-részvénytársaság, 5%	215	—	220	—	215	—	220	—	215	—	220	—	215	—
Magyar asphalt r.-t.	30	—	32	—	30	—	32	—	30	—	32	—	30	—
Magyar általános kőszénbánya r.-t. 5%	1029	—	1041	—	1020	—	1024	—	1029	—	1023	—	1010	—
Magyar kerámiai gyár r.-t. 5%	260	—	262	—	260	—	262	—	260	—	262	—	260	—
Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. 5%	751	50	752	—	747	50	748	—	749	50	746	—	745	50
Uj-ki téglá- és mészégető r.-t.	270	—	273	—	273	—	274	—	280	—	281	—	280	—
Úrkány-zsilvölgyi m. kb. r.-t. 5%	363	—	365	—	363	—	365	—	363	—	365	—	362	—
Walla József cementáru gyár r.-t.	700	—	705	—	700	—	705	—	700	—	705	—	700	—
Fegyver- és gépgyár r.-t. 5%	330	—	340	—	330	—	340	—	330	—	340	—	330	—
Ganz és Tárca—Danubius gép-, waggou és hajógyár	3450	—	3460	—	3440	—	3440	—	3440	—	3440	—	3375	—
Magyar acéláru gyár r.-t.	460	—	463	—	460	—	463	—	460	—	463	—	460	—
Magyar belga fémipar gyár r.-t. részv.	300	—	305	—	300	—	305	—	300	—	305	—	300	—
Nádraji vasipar-társulat 5%	570	—	569	—	569	—	569	—	569	—	569	—	569	—
„Nicholson”-gépgyár r.-t. 5%	—	—	265	—	—	—	262	—	—	—	265	—	262	—
Rímamurány-salgótarjáni vasmű r.-t. 5%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rímamurány-salgótarjáni vasmű r.-t. jan. köz. 5%	719	50	720	—	720	—	718	50	714	50	715	—	709	50
Schlick-féle vasönt. és gépgyár	450	—	455	—	450	—	455	—	450	—	455	—	450	—
Tudloff és Dittrich gépgyár r.-t.	190	—	200	—	190	—	200	—	190	—	200	—	190	—

KÜLFÖLDI HIREK.

Sztrájkoló bányászok. Az amerikai lehigi és wilkesbarrei bányák három ezer alkalmazottja, akik között sok a magyar munkás is, sztrájkba állott.

Nagy bányalérogbanás. A japáni Saporozsénbányákban robbanás történt, amelynek 200 bányamunkás esett áldozatul.

A belga kőszénbányák termelése az 1911. évben meglehetősen apadást mutat. Ezen apadás időpontja összeesik az 1909-ik évi december hó 31-iki törvény azon rendelkezésének életbeléptetésével, mely a kőszénbányák munkaidejét megállapította. Igen nehéz volna, sőt majdnem lehetetlen ezen törvény hatását most már megállapítani, annál is inkább, mivel 1911-ben a munkaidő még napi 9 és fél óra volt, míg 1912-ik év január hó 1-je óta már csak 9 óra. A kőszénpiac helyzete 1911-ben alig változott, az eladási átlagárban ugyan némi emelkedés mutatkozott, melyet azonban a termelési költségtöbblet majdnem teljesen felemészített. A munkások száma 36.718 volt, vagyis 492-vel kevesebb, mint 1910-ben, a munkadíjak kitettek 48,510.150 frankot, azaz 2,481.800 frankkal kevesebbet, mint az előző évben, az átlagos évi munkabér 1321 frank volt, 1910-ben 1370 frank; a termelés 5,763.300 tonna volt, 88,978.600 frank értékben. Az összes kiadások kitettek 84,160.550 frankot, eszerint egy tonnára esett 8.42 frank munkadíj

és 6.19 frank egyéb költség, összesen 14.60 frank; a tiszta jövedelem 4,818.050 frank volt. Jelenleg az új Limbourg-i bánya tárnainak építése folyik, mely a szénrétegek mély lekvése és a rossz természetű földrétegek miatt nagy nehézségeket és sok költséget okoz; azonban kétségtelen, hogy a szénrétegek gazdag volta és a szén jobb minősége a befektetett tőkét dusan fogja kamatoztatni, habár ehhez hosszabb időre van még szükség.

Nagy bányavállalkozás Oroszországban. Szentpéterváron 15 millió rubel alaptőkével bányászati vállalat létesült, amely a jekaterinoszlavi és tauriai kormányzóságok szentelepeit fogja kiaknázni.

Uj aranybánya Csehországban. Neukin környékén évekkal ezelőtt aranyércet találtak a Kocaba folyó mentén még ma is láthatók a régi aranymosások nyomai. Ujabbán egy vállalkozó azon a vidéken újból kutatott és Libschitz közelében gazdag aranyérclepre bukkant, a vállalkozó eladta a jogosítványokat Sylva-Taronca grófnak, aki egy francia mérnök vezetése mellett 250 munkással művelteti a bányát.

Az olasz haditengerészet szénrendelései. Az olasz haditengerészet a walesi bányák mellőzéseivel 200.000 tonna amerikai szenet vásárolt virginiai bányáktól. Az olasz kormány ezen vásárlása nagy meglepetést keltett az angol szénkereskedők között, mert Olaszország eddig egyike volt legjobb vevőinek. Az amerikai szén jelenleg öt shillinggel olcsóbb az angolnál.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

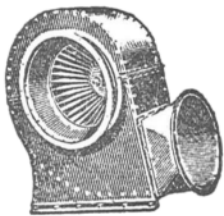
Die Kohlenlager von Környe. Dieser kleine, im Komitate Komarom gelegene Ort hat schon viel von sich reden gemacht und seit Jahren wurden die sich oft sehr widersprechenden Berichte der Geologen und Bohrunternehmer über das dortige Kohlenvorkommen veröffentlicht. Die *Ungarische Allgemeine Kohlenbergwerks-Aktiengesellschaft* liess dort Forschungen anstellen, die indes nicht den Erfolg zeitigten, der zu einer Erwerbung dieses Terrains hätte führen können. Auch der Staat interessierte sich für diese Sache und hatte mit dem damaligen Besitzer schon Unterhandlungen wegen Ankaufes des Terrains um K 800.000 eingeleitet, die sich aber zerschlugen. Später gründete sich die *Környer Kohlenbergwerks-Aktiengesellschaft*, die es indes auch über Optionen und Pläne nicht hinausbrachte. Dann bildete sich die *Tagyos-Környer Kohlenbergwerks-Aktiengesellschaft*, mit dem Sitze in Genf, die, mangels ausreichenden Kapitals, ebenfalls auf keinen grünen Zweig kommen konnte. Dieses Gesellschaft verkaufte das Unternehmen im Juni vorigen Jahres auf dem Lizitationswege an 2 Wiener Buchmacher, Isidor Goldstein und Nathan Goldschmidt, die es unter der Firma „*Hungaria*“ *Kohlenbergbau-Unternehmung* in Schwung brachten. Geld und Unternehmungsgeist waren vorhanden, und auch ein wenig vom Glücke begünstigt, ist es der Gesellschaft gelungen, heute schon ca 6 Waggons Kohle pro Tag zu fördern. Die Kohle soll in Qualität der von Tata gleichwertig sein. Die Leute arbeiten zielbewusst und machen immer grössere Investitionen. Jetzt wird dort eine schmalspurige Eisenbahn von 2 1/2 km Länge bis zur Station gebaut.

Kohlenproduktion und Kohlenkonsum. Fast alle drei, vier Jahre macht sich in Ungarn die Kohlennot unangenehm bemerkbar und zeitigt eine derartige Preissteigerung dieses Heizmittels, die unser ganzes wirtschaftliches Leben nachteilig beeinflusst. Die hohen Kohlenpreise stellen nicht nur einen Schrecken des Privatmannes dar, sondern führen auch zu einer Lähmung zahlreicher Industriezweige, die ihre Konkurrenzfähigkeit dem Auslande gegenüber einbüssen. Dieser Umstand verdient umso eingehendere Würdigung, als keine zweckdienlichen

Mittel vorhanden sind, welche geeignet wären, den hieraus fliessenden Schäden unserer Gewerbetreibenden die Wage zu halten. Das Wesen der Kohlenfrage kulminirt also darin, wie und durch welche Mittel es möglich wäre, den nur allzu oft wiederkehrenden Kohlenpreissteigerungen Einhalt zu tun. Die einzige Möglichkeit, die Kohlenfrage in Ungarn zu lösen, besteht darin, uns in Bezug auf unseren Kohlenbedarf unabhängig zu machen von unseren westlichen Nachbarn, die gleichzeitig auch unsere überlegenen Rivalen in der Gesamtindustrie sind. Mit einem Worte, *es muss Alles aufgeboten werden*, um die inländische Kohlenproduktion zu heben und sie der gesamten Industrie leicht zugänglich zu machen. Nicht nur die Schürfung muss *intensiver* und *produktiver* betrieben werden, sondern auch die verkehrstechnischen Bedingungen des Kohlentransportes müssen eine Förderung erfahren. Es unterliegt keinem Zweifel, dass der ungarische Staat in dieser Richtung so Manches geleistet hat, allein es bleibt noch immer Vieles zu tun übrig. Charakteristisch für unsere Zustände sind die nachstehenden statistischen Daten: Trotzdem Ungarn im Jahre 1911 79,974.514 Meterzentner Braunkohle im Werte von 75,363.000 Kronen und 10,231.293 Meterzentner Schwarzkohle im Werte von 12,066.000 Kronen produziert hat, betrug die Steinkohleneinfuhr nicht weniger als 28,347.471 Meterzentner im Werte von 54,630.000 Kronen. Hiezu muss aber noch bemerkt werden, dass die Kohlenausfuhr aus Ungarn gleich null ist. — Leider fehlt es bei uns an der nötigen Energie und Ausdauer sowie an dem Gelde, welches für industrielle Zwecke sehr schwer zu erlangen ist. Männer, wie ein „*deutscher Thyssen*“ müssten hier entstehen, die mit Mut, Kraft, grosszügig und in zielbewusster Arbeit die in Ungarns Erde ruhenden, noch nicht erschlossenen Kohlenschätze der Allgemeinheit nutzbar machen. Dann wird der ungarische Bergbau blühen und reiche Früchte tragen, zum Wohle des Einzelnen wie der Gesamtheit.

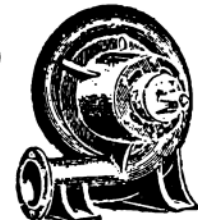
Kauf eines Goldbergwerkes. Die Option der in der Umgebung von *Hunyad-Kristyór* gelegenen Goldbruben erwarb ein gewisser *Bucbaum* aus Köln a. Rh., der gleichzeitig darauf einen grösseren Voranschuss bezahlte.

Hervorragende Bohrleistung. Die *Galizische Karpathen Petroleum-A.-G.* lässt auf dem schwierigen Boryslaw-Tustanowice-Felde mit dem kanadisch-

Blackman
ventilátorok,
exhaustorok,
fuvók minden célra

Szellőző,
szárító, szivó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

[3703/a. 863/24]

Telefon: József 26—56.

galizischen Bohrgerät Bohrungen ausführen. Man ist mit einer Bohrung, die mit 12 „Verrohrung“ begann, mit 6 „Verrohrung“ bis zu 1510 m Tiefe gelangt und setzt die Bohrung immer noch fort. Es ist dies die Gesellschaft, die Mac Garvey zum Bohrinstruktor hatte.

Starke Steigerung der Rohölpreise. Aus Drohobytz wird uns telegraphiert: Die Rohölpreise sind heute sprunghaft in die Höhe gegangen und alle angebotenen Quantitäten wurden zu den höchsten Preisen aus dem Markte genommen. Man erzielte bei stets anziehenden Preisen 7 K 80 H, wobei die Tendenz noch immer eine aufwärtsstrebende bleibt. Die nächstmonatlichen Lieferungen werden mit einem Report von 10 bis 12 H abgeschlossen. Die Umsätze sind zwar nicht so umfangreich wie beim Einsetzen der Aufwärtsbewegung, was aber nur darauf zurückzuführen ist, dass jetzt bloss effektive Abgaben und keine Leerverkäufe zu verzeichnen sind.

✂ KÜLÖNFÉLÉK. ✂

Szenek kutatásával foglalkozó intézet. Németországban a Kaiser Wilhelm-Gesellschaft zur Förderung der Wissaschaft mint a Vegyészeti Lapok írják, elhatározta, hogy intézetet létesít a szenek kutatására. Az intézet helyéül Mülheim városát választották. A város az intézet céljaira ingyen telket a enlott föl és elvállalta az intézet fölépítését is, ami kb. 850.000 koronát fog igénybe vonni. Az intézmény évi főtartási költségeire 145.000 kor. lesz szükséges, ebből 25.000 koronát a Kaiser Wilhelm-Gesellschaft fog fedezni, míg 120.000 koronát évről-évre a rajna-wesztfáliai szénipari érdekelttség fog adni. Az intézet építését jövő tavasszal kezdik meg és egy évvel később az intézmény már meg is kezdheti működését. Az új kísérleti intézet vezetőjéül Fischer Ferenc dr. tanárt, a charlottenburgi műegyetem elektrokémiai intézetének igazgatóját nyerték meg. Az új intézet céljait érdekesen fejtegette Fischer Emil a Kasiser Wilhelm-Ges. legutóbbi mülheimi osztály-ülésén. Az intézet teljesen a szabad tudományos kutatásának lesz szánva. Keretében foglalkozni fognak elsősorban a szén belső értékének növelésével; tüzetes vizsgálatnak vetik alá a legkülönbélebb föltételek mellett végzett koksolást, a kátrány, vizgáz és erögáz termelését, továbbá a kátránylepárlás kevéssé értékes termékeinek értékesebb folyós vagy gázalaku tüzelőanyagokká való átalakítását, ami Németországra nézve igen fontos. Az ammóniáknyeredék fokozása is fontos föladata lesz az intézetnek, amennyiben ma még a kőszénkátrányból a lehetséges ammóniákmenyiségnek alig negyedrészt vagyunk csak képesek kihozni. A vizsgálatok körébe

lehet vonni majd a régi megoldatlan problémákat is, melyek a fizikai és kémiai módszerek modern segéd-eszközeivel jobban megközelíthetőnek látszanak. Ilyen probléma pl. az elektromosságna a szénből közvetlenül való előállítás, aminek jelentőségét eléggé megmagyarázza az, hogy elektromosságot ma gőzgépek, turbinák vagy gázmotorok közvetítésével vagyunk csak képesek termelni, mely folyamatnál azonban a szénben elraktározott energiának közel 75%-a megveszendőbe meleg alakjában. A kérdés megoldásánál a termoelemek jöhetnek számba.

Föld alatt égő széntelep. Egy évvel ezelőtt sokat irtak a lapok egy angol tudósnak azon eszméjéről, hogy miképen lehetno a szénből levő hőenergiát leggazdaságosabban kihasználni. Arról volt szó, hogy a szénréteget a föld alatt meg kellene gyújtani s a hőt a helyszínén elektromossággá változtatva, kábeleken a fogyasztási helyekhez vezetni. A lapok csak kuriozusképen ismertették a tudós fejtegetéseit és számításait, mert hiszen a gyakorlati kivitelre senki sem gondolt komolyan. Talán maga az angol tudós sem. Most azonban egy komoly német szaklap újból visszatér a dologra, annak révén, hogy Németországban égő széntelepet fedeztek fel a föld alatt, amelyről megállapították, hogy már évek óta ég. A dologra úgy jöttek rá, hogy egy idő óta a kaselbachi szerszámgyár falai ijesztő módon kezdtek repedezni, úgy, hogy az egész épületet sietve alá kellett támasztani. Hogy a repedezések okát megállapítsák, néhány furólyukat mélyesztettek le a gyár közelében. Az eredmény meglepő volt, amennyiben már 5 méter mélységben szénrétegre akadtak, amely lángban állott. Szakértők állítása szerint a szén már évek óta ég. A tüzfészek közvetlenül a gyár alatt van, most természetesen mindent elkövetnek, hogy a gyárat megmentésék.

A XII. nemzetközi geológiai kongresszust Kanadában tartják meg augusztus havában. A kongresszus ülései Torontóban, augusztus 21-én kezdődnek és nyolc napig tartanak. A végrehajtó bizottság megbeszélés tárgyául a következő témákat tűzi ki: 1. A világ szénkészletei. 2. A differenciáció a tüzes magmákban. 3. A mélység hatása a fémek üledékek jellegére. 4. A pre-kambriai üledékek eredete és kiterjedése. 5. A pre-kambriai időszak felosztása és terminológiája. 6. Mennyire szakították meg a jégkorszakot interglaciális időszakok? 7. A paleozoikus tengerek fizikai és faunai jellemzése, tekintettel a tengerek visszatérésének értékelésére, a geológiai rendszerek felállításában. A XI. nemzetközi geológiai kongresszus végrehajtó bizottsága a világ vasérc-készleteiről adott ki terjedelmes jelentést. A mostani bizottság a világ szénkészleteiről ad ki hasonló monografiát. Hogy ez minél tökéletesebb legyen, a föld összes földtani intézeteit felkérték a közreműködésre. A mi szénkészleteinkről Pap Károly dr., a

SZIVATTYUKAT és MÉRLEGEKET

gyárt mint különlegességet és legnagyobb raktárt tart épület- és diaphragmaszivattyukban

GARVENSWERKE WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

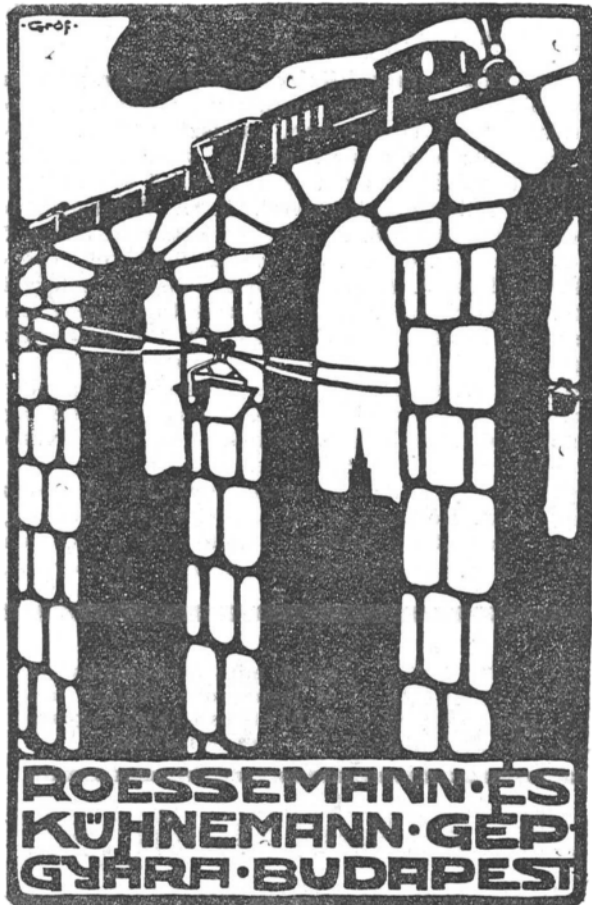
(B/96/714/4)

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

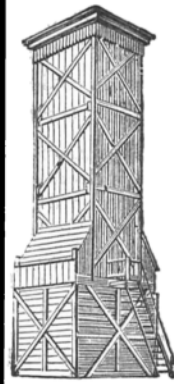
Földtani Társulat főtitkára irt a monografiába. Intézkedés történt, hogy a kongresszus tagjai a kirándulásokon megismerhessék Kanada összes környékben megközelíthető részeinek geológiáját és fiziografiáját. A kirándulások a kongresszus előtt és után, továbbá az ülések alatt is fog tartani. A tagok tetszésük szerint vehetnek részt egy vagy több hosszabb, továbbá több rövidebb kiránduláson. A végrehajtói bizottság szívesen válaszol minden a kongresszusra vonatkozó megkeresésre. Levelek a köv. címre küldendők: The Secretary, International Geological Congress, Victoria Memorial Museum, Ottawa, Canada.

A kálinak földpátból való nyerése elektromos uton? Nemrégén az a hír járta be a szakajtót, hogy egy svéd mérnöknek sikerült a közönséges földpátból kálit előállítani. A lapok nagy elismeréssel irtak a találmányról, amelynek fontosságát minden szakember felismerte. Csak a német kalisyndikatus nem ismeri el a találmány nagy gyakorlati jelentőségét; nyilatkozatot adott ki, amelyben ezeket mondja: a syndikatus kezdettől fogva figyelemmel kísérte a svéd mérnök irányu törekvéseit. Svédország egyik legjobb vevőnk, amennyiben évenként 7 millió M. értékű kálit rendel, nem csoda tehát, ha ott mindent elkövetnek, hogy valami uton-módon maguk állítják elő a kálit. Lehetséges, hogy a retorában értek el némi eredményt, ám az még korántsem jelenti azt, hogy a találmánynak ipari jelentősége is volna; nagyon sok függ az előállítás költségeitől. Annyi bizonyos, hogy a syndikatusnak nincs oka aggódni az új konkurenciától. A syndikatus svédországi képviselője is teljesen megnyugtató jelentést küldött a vezetőségnek. Így nyilatkozik a syndikatus, ami természetesen még nem jelenti azt, hogy a találmány gyakorlatilag tényleg értéktelen. Nemsokára alkalmunk lesz az eljárást részletesen ismertetni.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

961/802/62

Overhoff Gyula

műszaki iroda

Budapest, VI., Váci-körút 33.

Wien, IX/2., Wiederhofergasse 7.

TELEFON 101-72.

Szűrő-telepek magyar-osztrák szabadalom Reisert. 1908 január 1-ig kivittünk: 3500 telepet 30.000 m³ teljesítménnyel, köztük egyesek 0,2 m³-től 800 m³-ig óránként.

Hűtő-tornyok Overhoff-Colautti szabadalma szerint.

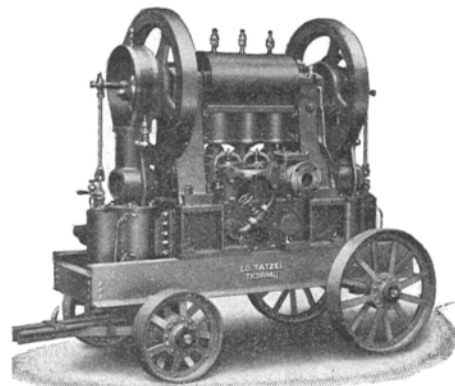
Víz tisztító-telepek magyar-osztr. szabadalom Dervaux-Reisert. Tisztítás minden ipari célra: kazántáplálás. — Baryt eljárás; vas-és olajelválasztás.

Felső és alsó vízhűtők. Gőzoltalanítók. Macdonald szabadalma szerint.

A 38563. számú magyar szabadalom szűrőmosásról engedély útján értékesítendő.

(1299/753/50/IV.)

ED. TATZEL, Troppau.

Dugattyús-, kör- és forgattyús-dugattyús

szivattyúk

minden célra.

Magasnyomású fúvók.

(203/780/7/II)